

SIGNALER

Medlemsblad for Rolf Jacobsens Venner | **2.2015**

40 ÅR ETTER

Pusteøvelse

Side 7

30 ÅR ETTER

Nattåpent

Side 11

FESTIVALNYTT

Side 16

**ROLF
JACOBSENS
VENNER**

ROLF JACOBSENS VENNER

Skappels gate 2
2317 Hamar

rolf-jacobsen.no

Styret:

Gunnar Brox Haugen (leder)
Hanne Lillebo (nestleder)
Jan Erik Haug (kasserer)
Gunvor Sjølie (sekretær)
Anne Lillevold Jacobsen (styremedlem)
Cecilie Werner Erichsen (varamedlem)
Tore Stenersen (varamedlem)

SIGNALER

Redaksjonen:

Gunnar Brox Haugen
Hanne Lillebo

Design: Tweed
Trykk: Allkopi
Opplag: 400

Redaksjonen takker de som har bidratt
til dette nummeret av *Signal*.

Stoff til neste nummer må være sendt
redaksjonen innen 2. januar
post@rolf-jacobsen.no

Logoen til Rolf Jacobsens Venner er basert
på Tom Gundersens tresnitt fra 1994.

INNHold

- 3 Lederen har ordet
- 4 Mitt Rolf Jacobsen-dikt:
Hjörtur Pálsson velger
«Bre» / «Jökull»
- 7 Odd Solumsmoen:
Å miste pusten – eller retningen
- 9 Olav Vesaas:
«Velje ei bok ...»
- 11 Finn Jor:
Den som har elsket lenge –
- 12 Andreas Skartveit:
Det var slik det var!
- 12 Olav H. Hauge:
7.12.1985
- 13 Britt Karin Larsen:
Hadde det ikke vært for Rolf
- 15 Rolf Jacobsen i
Hans Normann Dahls strek
- 15 Rolf Jacobsen på 30 språk
- 16 Festivalnytt
- 19 Notiser

Følg Rolf Jacobsens Venner på **facebook!**

LEDEREN HAR ORDET

Ottar Grepstad skrev noe interessant i Aften-posten 4. september 2014 om Olav H. Hauges dagbøker: «Nyare songlyrikk står det lite om i dagbøkene hans. 'Prøysen eldar ikkje og lyfter ikkje', skreiv han i 1972, men Hauge var kar om å skifte meining. Fem år seinare hadde han høyrte nokre Prøysen-songar i radioen: 'Han er betre enn Taube, meir ekte, kvardagsleg, meir poetisk! Ein ekte diktar! Kanskje vår beste i etterkrigstidi.' Kor mange poetar eller litteraturforskarar skreiv noko slikt i 1977? Det var ein, på Hamar. 'Rolf Jacobsen sa at Prøysen er den beste dikteren me har hatt etter krigen', noterte Hauge ved samme høvet. 'Langt på veg samd', la han til.»

Godt inne i året etter det store Prøysen-jubileet er det fristende å trekke inn denne omtalen av disse tre store dikterne. Verkene deres leses og brukes i en rekke sammenhenger, de har fått festivaler oppkalt etter seg, og to av dem har fått hus som brukes til formidling av diktekunsten deres til glede for nye generasjoner. Vi i RJV er selvsagt utålmodige etter å få til noe også i Skappels gate 2, og setter vår lit til forprosjektet som er i gang. Nylig ble det kjent at fylkesrådet bevilger kr 100 000 til forprosjektet til et Rolf Jacobsen-senter i Skappels gate 2. Dessuten viser Hamars påtroppende ordfører, Einar Busterud, stort engasjement i saken. Det er all grunn til å være optimistisk!

Etter å ha tilbrakt noen år på et lager skal Nils Aas' Jacobsen-byste omsider få se dagens lys igjen. Tidligere sto den ved inngangen til det gamle biblioteket, nå skal den stå under trærne i den lille parken foran Skappels gate 2. Forhåpentligvis kommer den på plass om kort tid.

Skuespillerne Wenche Medbøe og Toralv Maurstad sammen med gitaristen og komponisten Amund Maarud skal i slutten av oktober ha tre nye forestillinger med *Kjente*

jeg deg? – denne gang på Nationaltheatret. Alle forestillingene er utsolgt, og vi håper det settes opp flere på nyåret. Vi synes rett og slett at teaterforestillingen fortjener et langt liv på scenen både i Oslo og andre steder i landet.

Rolf Jacobsens dikt når også ut til nye generasjoner. Det skjer bl.a. via poesiverkstedet vi har utviklet i samarbeid med Turné-organisasjon for Hedmark og de to poetene Endre Ruset og Arne Hugo Stølan, «RJ7». I februar i år gjennomførte de to poetene en firetimers økt for 7. trinn ved alle skolene i Grue, Åsnes og Våler. Elevene møtte dikt av Rolf Jacobsen, de skrev selv dikt, og noen av elevdiktene ble til en utstilling under årets poesifestival. Neste år gis det samme tilbudet til fem kommuner nord i Hedmark. En presentasjon av prosjektet publiseres i neste nummer av *Signal*.

I dette nummeret av *Signal* markerer vi at det er gått henholdsvis 40 og 30 år siden diktsamlingene *Pusteøvelse* og *Nattåpent* ble utgitt. Både bøkene, som begge ble nominert til Nordisk Råds litteraturpris, og anmeldelsene av dem vitner om storheten i den poesien som ble skapt i Skappels gate 2.

Vi presenterer også noe så sjeldent som et 40 år gammelt portrett av Rolf Jacobsen, tegnet av Hans Normann Dahl. Tegningen er tidligere upublisert. En stor takk til Dahl som velvillig deler dette med oss!

Ellers er det spennende nytt å lese om neste års festival. Planleggingen av programmet er godt i gang, og det er gledelig å kunne konstatere at både Mads Eslund er på plass som kunstnerisk leder, og at Tua Forsström blir festivalpoet. Vi har mye godt i vente, så sett allerede nå av dagene 3.–6. mars 2016!

GUNNAR BROX HAUGEN

Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene hadde i år besøk av Hjörtur Pálsson, som i 1991 utga *Bréf til birtunnar*, et utvalg dikt av Rolf Jacobsen på islandsk. På festivalen fortalte han om sitt forhold til Jacobsens forfatterskap. Da han senere ble spurt om å velge seg et dikt av Jacobsen, tok han utfordringen på strak arm.

Hjörtur Pálsson er født i 1941 i Fnjóskadalur på Island, og utdannet innen islandsk språk og litteratur samt teologi. I 1972 debuterte han som poet med *Dynfaravísur*, og har siden utgitt fire diktbøker, fagbøker og i tillegg oversatt en rekke bøker fra engelsk, skandinaviske språk og finsk. Han har vært programdirektør i den islandske kringkastingen og direktør for Nordens Hus på Færøyene.

Flere diktvalg kan leses på venneforeningens nettsider: rolf-jacobsen.no

Hjörtur Pálsson velger dikt

I Rolf Jacobsens diktning står leseren overfor en våken og levende tankeprosess hos en sivilisasjonskritisk dikter som fulgte med åpne øyne sin samtids tekniske, sosiale, politiske og kulturelle utvikling. Som modernismens bildeskapende banebryter i norsk poesi, ble han fascinert av meget av det nye, ikke minst teknikkens framskritt og muligheter. Det åpnet for frisk luft og gav diktene kraft og originalitet. Helt fra *Jord og jern* var det så. Samtidig var dens forfatter svært human og bekymret for lurende farer på menneskehetens vei og mistenkte at tingene kunne gå skjevt om den ikke så hvor det bar hen og la merke til signalene.

Tvil og overveielser om utviklingens stadig fortere akselerasjon – ofte uttrykt med lav-mælt stemme – merker man sterkere med årene. Av mange dikt framgår den overbevisning at menneskenes livsvilkår og verdens vel i våre dager er tett forbundet med naturvern og økologisk og økonomisk måtehold. Men det er Rolf Jacobsens hjerte-varme, hans menneskekunnskap og alle sansers følsomhet – framført med høy eller lav stemme alt etter omstendighetene – som gjør diktene hans så menneskevennlige og trøsterike – tross alt.

Mangfoldigheten i Jacobsens diktverden gjør at «sá á kvölina sem á völinu» (har du val, så har du kval), som det står i et islandsk ordspråk. Det første av Jacobsens dikt som jeg falt for og oversatte, var «Tømmer», men etter langvarige overlegninger med meg selv har jeg nå trukket «Bre» ut av hatten. Begge disse diktene ble trykt i mine oversettelser av Rolf Jacobsens dikt til islandsk, *Bréf til birtunnar* (1991).

Hvorfor «Bre»? Jeg synes diktet i sin egenskap av bare å være dikt skinner like klart i dag som det må ha gjort i 1933, i dikterens første bok. Dessuten synes det å ha fått en ny dimensjon og er blitt høyst aktuelt i vår tid når breer som bilde på naturens selvskrevne fornyelse og naturkreftenes balanse overfor menneskenes negative inngrep, minsker, og man spår at det kun er et spørsmål om tid før de forsvinner.

«Bre» er en lysende juvel som gir leseren både en kosmisk og jordnær fornemmelse på samme tid. Der har bildenes og metaforenes mester, Rolf Jacobsen, i sitt korte, grafisk tredelte dikt brukt klassiske virkemidler – som en sikker tegner bruker få streker. Intet finnes der som ikke burde være med, konturene er klare, komposisjonen målbevisst, og etter

fjerde linje er vi – semantisk sett – framme ved et avgjørende vendepunkt, hvor rollene byttes og naturens innbygde vaktskifte finner sted. I blåhvitt og gyllent lys kan man til slutt more seg med å lese mellom linjene og gruble over tenkbare motsetningspar i et dikt som både har en dikterisk verdi i seg selv og formidler livsviktig sannhet.

Bre

Breen er en hvit rytter som er kommet til oss ute fra verdensrummet.

Om sommeren svøper han sig i sin hvite kufte og sover under solen med sin hest.

Om vinteren våkner han op og kjenner sig igjen. Da rider han ut over landet og løfter sin flagrende kappe med latter mot himlen og legger den lydløst ned over skog og sva, over fugler, grantopper og mauren i lyngen. Da er det de som sover og han som våker.

Jökull

Jökullinn er hvítur riddari sem kominn er til okkar utan úr geimnum.

Á sumrin sveipar hann um sig hvítum kufla sínum og sefur undir sólu hjá hesti sínum.

Á veturna vaknar hann og kannast við sig aftur. Þá ríður hann um landið og lyftir flaksandi kápu sinni hlæjandi til himins og breiðir hana hljóðlaust yfir skóg og klöpp, yfir fugla, hávaxið greni og maurinn í lynginu. Þá eru það þau sem sofa og hann sem vakir.

(Gjendiktning av Hjörtur Pálsson)

– Det umåtelige har ingen stemme, står det i «Uten en lyd». Det som betyr noe er taust, nattemørket, sollyset, døden. Det er vi andre som skravler ustanselig. Kan vi gå på kurs og lære å holde munn?

Et av de store diktene i *Pusteøvelse* heter «Garnpinner, nål og tråd». Det begynner med at «Gamle kniplinger har en duft av skyldfrihet», og en tenker at det skulle kniplingene bare ha visst. Det merkelige er hvordan perspektivet utvides, for gobelinen, veven, viser oss «hele livet», som vi sier. I fortetning, i forkortning:

Tynne nåler, løpende fingre, bøyde nakker.
Ventetider. Sønnene i krigen. Alt de hadde
tenkt seg
men som aldri ble av.

Du merkes av det selv. I *ditt* vesle minutt i den store sammenheng:

Det står et blekrødt merke på ditt kinn en
morgen.
Fra puten. En bokstav
som noen sydde der med falmet garn.

Ligger ikke en stor bedrøvelse gjemt på bunnen av mange av disse diktene, et ulegelig vemod? En stum resignasjon. For hvor finnes trøst, hvor finnes håp?

Vi kaster oss gang etter gang mot noe vi
ikke kan se
til de feier oss ut en dag på søplebrettet.
Om ikke noen på jorderik eller i skyene
tilfeldigvis
skulle sette opp et vindu så vi kommer
igjennom.

Det finnes ingen lettvinde løsninger. Det er bare noe politikerne tror. Som de igjen tror velgerne er dumme nok til å tro.

– Som tilskuer ser man mest, heter det i Joyces *Ulysses*. I det underfundige «Vi som bor ved jernbanen», sier Rolf Jacobsen det samme:

Ens posisjon blir derfor lett: betrakterens.
Alt går over. Sitte og se.

[...]
Årene går, pendelen svinger, den er av jern

Så langt, eller høyt, har vi mennesker drevet det at vi av vanvare kan komme til «å sparke en gud i øyet». Lenger kommer vi vel ikke til å drive det, eller høyere? Men samtidig er vi ofre for den banaleste trafikk-kork! Sitter fast i det som i Stortinget heter «Øst/Vest-problematikken». Rolf Jacobsen er ikke ute i heseblesende politiske ærend. Men spør – tror jeg –: Når vi har maktet å sette vår fot på månen, skulle vi da ikke makte å finne ut av trafikk-korken her på jorden?

*

Rolf Jacobsen er en av de få av våre lyrikere som vet at når diktet skal opptre ubundet av metrum og enderim, av alle de ytre virkemidler som får folk til å tro det *er* lyrikk – må uttrykket være dess mer mettet, ha desto større innholdsmessig tyngde, bildet, bildene, skal tale. Se et dikt som «Autobahn» som beskriver akkurat hva overskriften lover. Men les de siste par strofene en gang til.

Hele meningen avdekkes her. Autobahnen var et påskudd for å få sagt det. Men se også et rent beskrivende dikt som «Små byer i Auvergne» med sin forborgne humor, byene med de smale gapet

som kommer ut av mørket og vil holde deg
i hånden
og følge deg frem til kirken St. Hippolyte
hvor Josef og Maria står tause på sine
sokler
og stirrer med stive øyne ut over et
stengrøtt land
om noe hjelper.

Pusteøvelse er en intenst gjennomarbeidet diktsamling. Det er én ting. Den minner oss om at livet er alvor, derfor bør diktningen også være det. Enda et par ting:

Pusteøvelse er en diktsamling hvor vi slipper all løsaktig omgang med ord, enhver billig idyllisering, ethvert populariseringsframstøt. – Enfin! som de sier i Paris.

PUSTEØVELSE | 40 ÅR ETTER

OLAV VESAAS | NY TID 19.12.1975

«Velje ei bok ...»

– Svaret er lett: av dei nye norske bøkene eg til no har lese i haust vil eg velje Rolf Jacobsens nye diktsamling *Pusteøvelse* – anten eg skulle stengjast inne i eit romskip eller i ein jernbane-kupé – for å nemne to av utsynspunkta i boka. Og utsynet er viktig, for det er først og fremst *ser* Rolf Jacobsen gjer: «Ens posisjon blir derfor lett: betrakterens.»

Han ser vidt og stort, men også det nære og vesle, og framfor alt: Rolf Jacobsen greier med nye og ubrukte bilete å få oss – lesarane – til å sjå, både «ovenfra, nedenfra og fra siden», som eit av dikta heiter.

Likevel er det mykje att, mykje vi ikkje ser og endå meir som ikkje kan formast med ord: «– ord som var her før ordene ble til, / som jorden er gjort av / og som stjernene sender ut som lys / i tidløse åndedrag.»

Men dikteren må bruke ord, det er eit problem:

Bilder
går rett inn.
Ord
må en omvei.
[...] Til nød
plakatskrift
men helst ikke.

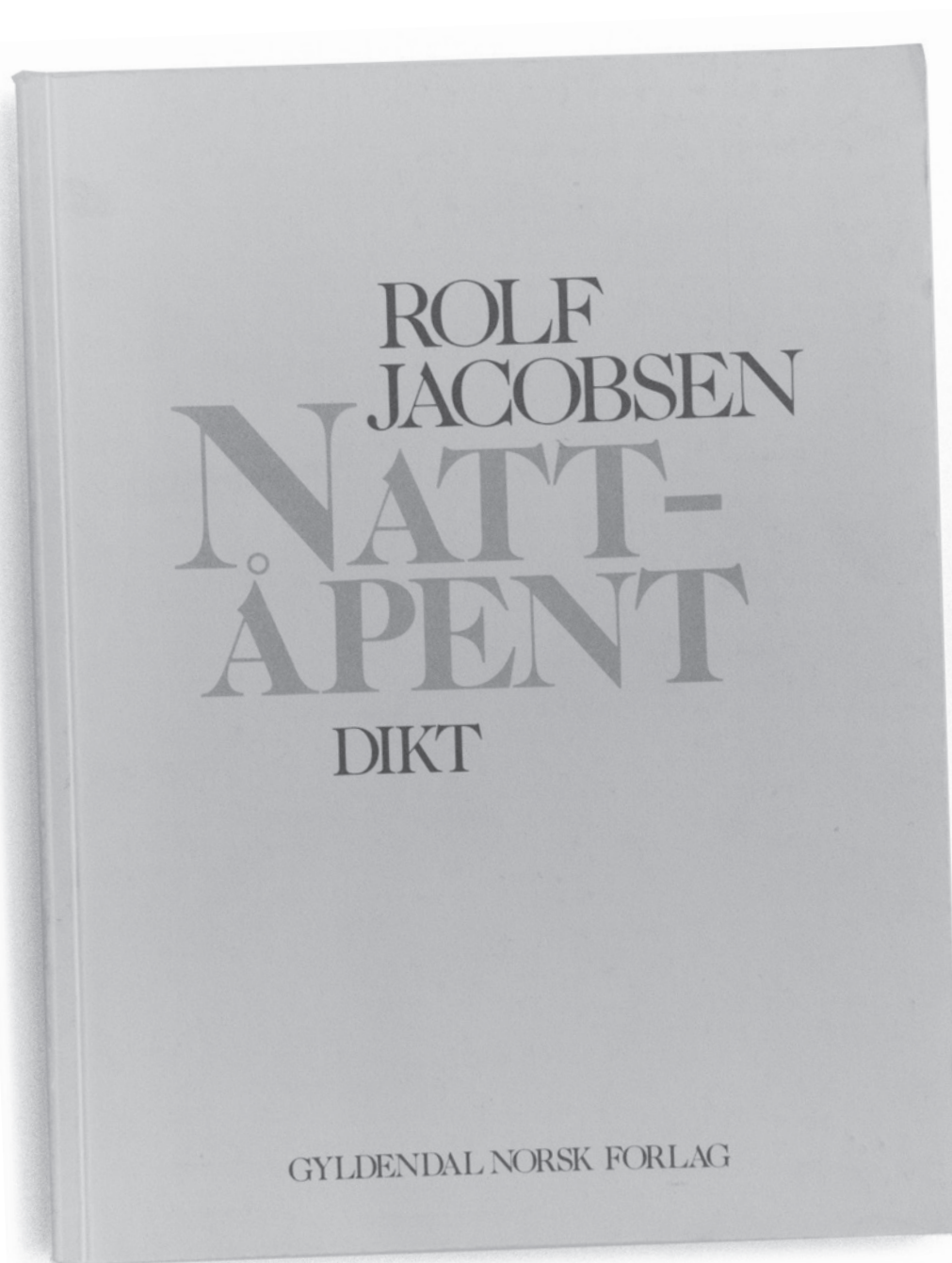
Nei, plakatskrift er det ikkje i samlinga, trass

i at det er viktige – livsviktige – emne som blir rissa opp av ei stø diktarhand. Men bilete som «går rett inn» er det mange av, både frå Europa og Noreg, antenneskogen over storbyen er med liksåvel som plogfurer i mørk jord. Spranga i tid og rom er store: «Den siste årmillionen gikk jo fort» for ruggesteinen nord i åsen, og astronauten i sin Skylab tenkjer «at det ikke lenger er forskjell på oppe eller nede, / syd eller nord, lett eller tungt». Og dersom vi kjem langt nok ut i Universet, da: – «min venn, hvis du kommer langt nok ut / er du bare ved begynnelsen // – til deg selv.»

Først ryddar dikta og bileta av Rolf Jacobsen plass for denne «begynnelse til deg selv»-posisjonen og så trengjer dei vidare innover, grip fatt og rister oss. Humoren kan også brukast til det, og den er med på ein stillferdig måte. Nokon kvar av oss innflyttarar i Oslo skulle av og til spørje oss sjølve med Rolf Jacobsen på Oslo Ø: «Hva i hule / Utkant-norge gjør vi her / når går neste tog?»

Men grunnstemninga er alvorleg; vi lever på ein vulkan, sandkorna blir fleire, asfaltstripene breidare, slumstrøka veks og utryddingsvåpna meir og meir effektive. – Korleis er det vi har fare fram her på jorda? – Vi er i ferd med å miste pusten, det må øving til – pusteøvelse – slik at vi kanskje kan greie å bryte opp og justere kursen.

OLAV VESAAS var kulturmedarbeider i NRK i nesten 30 år. Han har redigert flere diktantologier og utgitt bl.a. *Rolf Jacobsen. En stifinner i hverdagen* (1994) og biografiene *Løynde land. Ei bok om Tarjei Vesaas* (1995), *A.O. Vinje. Ein tankens hærmann* (2001) og *Å vera i livet. Ei bok om Halldis Moren Vesaas* (2007).

NATTÅPENT | 30 ÅR ETTER

FINN JOR | AFTENPOSTEN 28.11.1985

Den som har elsket lenge –

Rolf Jacobsen *snakker til oss* denne gangen. Han forteller og reflekterer nok akkurat som før også, men ordene retter seg mot leseren, man har følelsen av at han kikker skrått over brillene for å forvisse seg om at vi hører etter. Lavmælt og inntrengende sier han oss noe viktig.

Iblant synker stemmen som om han snakker til seg selv, særlig i bokens annen del, en suite av dikt til hans avdøde hustru. Og siden Rolf Jacobsen i *Nattåpent* selv er så personlig, er det kanskje tillatt også for anmelderen å være det: Blant alle høstens norske bøker (det er mange av dem, og mange gode) er det bare én som har beveget, ja, *grepet* undertegnede og gitt ham en ærbødig følelse av å stå overfor noe virkelig stort, ja overveldende, både menneskelig og dikterisk.

Litt annerledes: Dette er blant de vakreste kjærlighetsdikt i hele den norske litteratur. Og de skiller seg fra kjærlighetsdikt flest fordi de ikke er blitt til i omtumlet forelskelse med forhåpninger og drømmer foran, men i ettertid som oppsummering av to menneskers samliv, dette handler om kjærligheten som sto sin prøve. Savnet og de gode minnene er den vemodige bekreftelse på det.

Plutselig. I desember. Jeg står til knes i sne. Snakker med deg og får ikke svar. Du tier. Elskede, så er det altså hendt. Hele livet vårt, smilet, tårene og motet. Symaskinen din

og alle arbeidsnettene. Reisene våre tilslutt: – under sneen. Under den brune kransen.

En ny Rolf Jacobsen? Nei, den samme. Men en ny situasjon, som har påkalt ny åpenhet. Den preger også bokens første og største avdeling der undertonen av advarsel er umiskjennelig, men hvor fingeren peker direkte mot oss som leser, som lever, og har vår ørlille påvirkningskraft og tilsammen er mange. Likevel er også advarslene båret av en tro på at det nytter. *Nattåpent* er ingen håpløs bok, fra bunnen av vokser korallene umerkelig oppover slekt etter slekt til de når lyset og blir til øyer med spirende frø, blomster og palmer. Og leseren oppfordres til å gå mot vinden, «du får rødere kinn». Ja, selv det å skrive har mening.

For ordet er som gresset.
Det bare ER der. Klipp det ned,
gjør plen av det. Som du kan trække på.
Og bare trakk.
For opp kommer det
ustoppelig så lenge jorden står. Snart
er det oppe mellom fingrene på deg
[...]

Bokens budskap? Noen ord fra den siste delen:

Den som har elsket lenge
har ikke levd forgjeves.

FINN JOR var i årene 1965–92 kulturredaktør i Aftenposten. Han har utgitt en rekke bøker, både skjønnlitteratur og sakprosa, bl.a. flere bøker om kultur og kulturpolitiske spørsmål.

Det var slik det var! 7.12.1985

Eg var forleggjar for Rolf Jacobsen. Han var ein etablert lyrikar, av dei aller største, men salet var aldri stort. Litteraturhistoria er full av slike døme: Pär Lagerkvist, Paal Brekke. Så small det. I boka *Nattåpent* fortel han om då kona hans døydde etter eit langt samliv. Ikkje sidan Nordahl Griegs *Friheten* har ei diktsamling sett slike opplagstal, ho passerte 15 000. Det var eit under i bokheimen. Med si stramme form og sitt knappe og presise språk tok Rolf Jacobsen tappen or den tønna mange av oss ber med oss. I den tønna har vi sorgene våre. Men vi har ikkje det språket som kan gje ord til det vi ber på og såleis løyse sorga ut. Tyskarane kallar det *Sprachnot*, språknaud.

Grannen vår miste kona si etter at dei hadde vore saman i nesten 60 år. Han slokna og vart grå og stum. Ein kveld gjekk eg så bort til han og gav han *Nattåpent*. Eit par kveldar seinare ringde det på. Han sto i døra. «Takk skal du ha! Det var slik det var!» Det var alt. Så snudde han på hælen og gjekk. Rolf Jacobsen hadde gitt han dei orda han sjølv ikkje hadde. Språknauda var borte.

Eg trur det er den beste bokmeldinga eg nokon gong har høyr.

Kanskje også den mest fåordige hyllinga eg har høyr til poesien.

Og til Rolf Jacobsen.

ANDREAS SKARTVEIT var administrerende direktør i Gyldendal Norsk Forlag 1980–90. Han har også vært bl.a. forlagssjef i Det Norske Samlaget, formann i Den norske Forleggerforening og fjernsynsdirektør i NRK. Teksten er tidligere publisert i festivalprogrammet til Rolf Jacobsen-jubileet i 2007.

Bok frå Rolf Jacobsen, *Nattåpent*. Denne gongen kan ikkje Nordisk pris gå til nokon annan, det er fjerde gong han er norsk kandidat. Det vilde vera ei fin avslutning på hans diktarbane, – han segjer han kjem ikkje til å gjeva ut fleire bøker. No *tren* ikkje Jacobsen denne prisen, han greider seg godt utan, han stend stødt i norsk litteratur, og gjeng sin sigersgang ute i den store verdi utan den prisen.

(Dagbok 1924–1994, b. 5, s. 254)

Hadde det ikke vært for Rolf

At en som i sin tid hatet dikt (i hvert fall tolkingen av dem) skulle debutere nettopp med dikt, er jo rart, men en dag (som 20-åring?) sto jeg tilfeldigvis med en diktsamling av Astrid Tollefsen i hendene og ble bergtatt. Før dette hadde jeg stort sett skrevet noveller – pluss petiter, artikler, «virkelighetsfortellinger» og det som verre var, jeg levde alt av skriblingen min – men plutselig ble interessen snudd mot en annen type skriving. Tenk å greie å skrive like fint som Astrid, ja, og Hans, og Rolf! Det greide jeg jo aldri helt, men drømmen var tent, og etter noen år sendte jeg det første diktmanuskriptet inn til et forlag. Og ble refusert. Og sendte til et nytt forlag. Og ble refusert. Var det seks eller sju forlag jeg sendte dem til, tro? Forbedret og sendte på nytt, og fikk tilbake på nytt.

Tanken om å gi opp var der, jeg fikk kanskje nøye meg med å jobbe for ukeblader og aviser slik jeg hittil hadde gjort?

Men så var det en dame som kjente Rolf personlig.

– Send diktene dine til ham! sa hun. – Han er en tålmodig mann som gjerne ser gjennom manuskripter fra unge mennesker, og så hører du hva han har å si!

Etter mange år med refusjoner hadde jeg jo ingenting å tape, så jeg fulgte hennes råd. Og fikk et positivt brev tilbake, at her var det ting jeg kunne bygge videre på, han ville absolutt oppfordre meg til å fortsette å dikte.

Så dermed debuterte jeg omsider, etter noen år, da var jeg blitt 33 og hadde flyttet fra Oslo til østre Elverum. Rolf var kjempestolt, med all rett, som den fødselshjelperen han jo hadde vært!

Jeg lurte av og til på om jeg ikke fremdeles i dag ville brukt fantasien til å dikte opp «virkelighetsfortellinger» og tenkt at jeg aldri ville ha greid noe annet, hadde det ikke vært for Rolf.

Rakk jeg å takke ham ordentlig mens han levde, tro?

Sikkert ikke, det meste rekker vi liksom ikke mens det ennå er tid.

Men jeg som vokste opp i et bokløst hus og ikke hadde all verdens tro på meg selv, tviler sterkt på at det noen gang hadde kommet noe fra meg i bokform, hadde det ikke vært for at Rolf hadde den troen jeg selv manglet.

Så mye kan andres oppmuntring bety. Kanskje kjenner vi noen vi selv skulle gitt en oppmuntring også, så de ikke gir opp?

BRITT KARIN LARSEN debuterte i 1978 med diktsamlingen *5 mg blues og andre dikt*. Hun har et omfattende forfatterskap bak seg innen en rekke sjangre, og har gitt ut lyrikk, romaner, barnelitteratur og sakprosa. Blant utgivelsene hennes er den kritikerroste serien om folket på Finnskogen, der *Kaldere mot natten* (2015) er siste bind. Larsen har mottatt mange priser for sitt forfatterskap, bl.a. Doblougprisen i 2014.

Rolf Jacobsen i Hans Normann Dahls strek

Samlingen i Skappels gate 2 har fått et nytt tilskudd: Hans Normann Dahl har generøst gitt venneforeningen en tegning av Rolf Jacobsen. Tegningen er fra 1975 og er ikke publisert tidligere.

Både Dahl og Jacobsen var til stede på årsmøtet i Den norske Forfatterforening i 1975 som ble avholdt på Olrud Auto utenfor Hamar 8.–9. februar, og her laget Dahl flere tegninger av Jacobsen. Et par av dem ble trykt kort tid etter i tidsskriftet *Vinduet*s første nummer med Knut Faldbakken som redaktør, nr. 1, 1975. Dette nummeret inneholdt et intervju Faldbakken hadde gjort med Jacobsen, «Stifinneren. Et portrett av Rolf Jacobsen», og en av Dahls tegninger prydet forsiden.

Hans Normann Dahl er en prisbelønt tegner, illustratør, grafiker og maler, utdannet ved Statens håndverks- og kunstindustriskole og Kunstakademiet i Warszawa. Han har illustrert en rekke bøker og samarbeidet tett med bl.a. Alf Prøysen, Odd Eidem og Arild Nyquist. I årene 1967–88 var Dahl fast tegner i *Dagbladet*. Han har hatt flere separatutstillinger i Norge og i utlandet. Han har også undervist ved Statens håndverks- og kunstindustriskole, Arkitektthøgskolen i Oslo og Statens Kunstakademi.

Rolf Jacobsen på 30 språk

«Det skal ennå gå an å treffe på mennesker i Norge som ikke vet hvem Rolf Jacobsen er. Og likevel: han er verdensberømt i en grad som er blitt få norske forfattere forunt, lest på serbo-kroatisk og slovensk, utgitt i Reykjavik og Hyderabad. Opplysningene om hans forfatterskap er til dels mangelfulle. Men med sikkerhet vet vi at hans dikt er oversatt til 18 språk», kunne Jacobsens forlag, Gyldendal, fortelle da forlaget for å markere Jacobsens 75-årsdag i 1982 utga brosjyren *Rolf Jacobsen på atten språk*. Senere har man antatt at han er gjendiktet til et tjuetalls språk, uten at dette er blitt nærmere kartlagt.

Da Ottar Grepstad ved Nynorsk Kultursentrum tok kontakt på vårparten i år og spurte om hvor mange språk Rolf Jacobsen er gjendiktet til, ble det startskuddet for et lite prosjekt. Med hjelp av Trond Jacobsen og Mette Børja hos NORLA fikk vi laget en oversikt og kunne konkludere med at Rolf Jacobsen per i dag er gjendiktet til iallfall følgende 30 språk:

amerikansk engelsk	litauisk
arabisk	makedonsk
bosnisk	nederlandsk
britisk engelsk	persisk (farsi)
bulgarsk	rumensk
dansk	russisk
finsk	serbisk
fransk	slovensk
færøysk	spansk
georgisk	svensk
gujarati	tsjekkisk
hebraisk	tysk
islandsk	ukrainsk
italiensk	ungarsk
kroatisk	urdu

Ny programansvarlig for festivalen

FOTO: H.T. OHLESEN

Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene har engasjert den danske forfatteren Mads Eslund som ny programansvarlig og kunstnerisk leder for festivalen.

Mads Eslund (f. 1975) er oppvokst på Østjylland. De siste par årene har han bodd i Hedmark med familien sin, dels i Vallset, dels på Tangen. Nå bor han midlertidig i Aarhus før han flytter til Oslo i oktober. Både i 2014 og 2015 ledet han programposten Nordisk poetmøte under festivalen her på Hamar, og han har vært utlånt til skoler i Hamar-regionen via festivalens Lån en lyriker-ordning.

Eslund er utdannet ved Forfatterskolen i København 2001–03, og debuterte med diktsamlingen *Stærkt røde sokker til slidte blå jeans* på forlaget Anblik i 2005. En ny diktsamling er under arbeid.

Han er avdelingsleder og fast skype-underviser i skrivekunst ved Talentskolens

Forfatterlinje, Dansk Center for Kunstnerisk Talentudvikling i Næstved, Danmark. I tillegg er han lærer ved Testrup Højskole ved Aarhus, der han har vært ansatt i mer enn ti år. Her arrangerer han litteraturkurs og -seminar og underviser ved Skrivelinjen.

Han har også jobbet i forlags- og tidsskrift-redaksjoner (forlagene Arena og Anblik, tidsskriftet *Ildfisken*) og vært programansvarlig for litteraturscena Spoken Word ved Roskilde Festival. I København har han arrangert såkalte piratopplesninger, godt besøkte opplesninger som har funnet sted i private hjem.

I 2006 var han blant stifterne av Montanas Litteraturpris, og fortsatt sitter han i juryen som hvert år nominerer seks bøker til prisen. Han er også medlem av Kunstrådet i Aarhus kommune 2014–17.

Mads Eslund overtar stillingen etter Ole Karlsen som har vært programansvarlig for festivalen siden 2010.

Tua Forsström bliver festivalpoet i 2016

FOTO: MAO LINDBOLM

For første gang er Nordisk samtidspoesifestivals hovednavn ikke en norsk digter. Finsk-svenske Tua Forsström, som to gange tidligere har gæstet Hamar og Rolf Jacobsen-dagene, er omdrejningspunkt for seminaret på Høgskolen i Hedmark. Hun læser også op på festivalen ved flere lejligheder. Vi er beærede over og glade for, at Tua Forsström har sagt ja til at være festivalpoet.

Forsström er født i 1947 i Borgå, Finland. Hun er en central figur i nordisk samtidspoesi, bredt anerkendt, hun har modtaget en række store priser for sin lyrik, fx Nordisk Råds litteraturpris, som hun fikk for digtsamlingen *Efter att ha tillbringat en natt bland hästar*. Forfatterskabet er ikke voldsomt i omfang, siden debuten i 1972 med *En dikt om kärlek och annat* er der udkommet ni bøger samt et bind med udvalgte digte.

Tua Forsström er først og fremmest digter, men hun har også skrevet radiodramatik, en kantate og et oratorium. Stemmen, tonen, rytmen, den særlige forsströmske diktning, er et vandmærke i hendes poesi. Digtene henvender sig ofte sårbart og engageret, taler intimt til leseren og fører samtale med kunsten – med litteratur, film og musik. Denne samtale og de hverdagslige trivialiteter skrives sammen på en elegant og længselsfull og vældig

musikalsk, ja, nærmest syngende måte. Hendes samling fra 2006 hed netop *Sånger*.

Digtene, især i *Efter att ha tillbringat en natt bland hästar* (1997), men også i *Snöleopard* (1987), fx i det kendte digt, der begynder med «Bästa Marilyn Monroe», benytter brevet som figur. Måske er mange af Tua Forsströms digte en slags breve, der vendte om eller for vild i henvendelsen og aldrig nåede frem, men i stedet blev til poetiske rapporter fra et afsondret sted. Der er brevtypiske mellemværender og diskussioner («Jeg skriver til dig, fordi ...») i digtene, og der er status over siden sidst, anekdotisk-banale og indforståede gestus, som der jo altid er i breve, fx: «Min lille kat løb væk for to måneder siden» eller «Jeg har stadig min sølvmønt af chokolade» eller «Når vi ses vil jeg spørge til de hyacinter, du ved» – som det hedder i den danske oversættelse af *Efter att ha tillbringat en natt bland hästar*.

Tua Forsströms seneste digtudgivelse er *En kväll i oktober rodde jag ut på sjön* fra 2012.

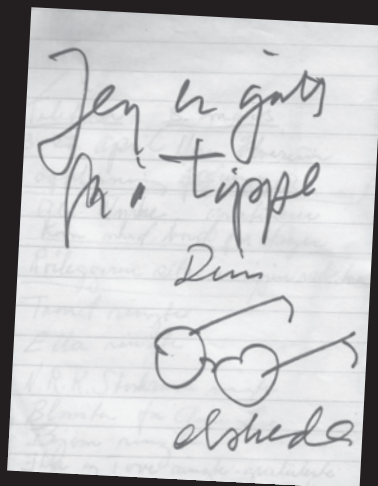
Rolf Jacobsen-dagene vil fremover have en festivalpoet hvert år, hvert andet år en nordisk digter, hvert andet år en norsk. Desuden inviterer vi flere nordiske digtere til at være med. På den måde skærper Rolf Jacobsen-dagene sin profil som festival for nordisk samtidspoesi.

Vi skal fejre den nordiske poesi og stille skarpt på den i løbet af de fire dage, festivalen varer. Det gør vi vanen tro med et stort, åbent seminar, en række oplæsninger og samtaler, koncerter, forestillinger og en udstilling. Vi skal desuden reflektere over, hvad poesi er eller kan være i et par formiddagsforedrag, og som noget nyt er der to kritikeraloner på programmet, hvor to paneler sammensat af nordiske kritikere skal præsentere og diskutere tilstedeværende nordiske poeters værker. Der er også poesi for børn og unge, og vi skal høre, hvordan poesien og radiomediet kan mødes. I en forlænget weekend bliver Hamar brændpunkt for den nordiske poesi, vi ser frem til det.

MADS ESLUND
programansvarlig

18 SIGNALER 2·2015

Fra Rolf til Petra.
Lapp funnet i notisblokk
i Skappels gate 2.

Vil du støtte Rolf Jacobsens Venner med din Grasrotandel?

Grasrotandelen er en ordning fra Norsk Tipping, hvor du som registrert spiller kan velge ett lag eller én forening som du ønsker å støtte – din grasrotmottaker. Vi oppfordrer deg til å støtte Rolf Jacobsens Venner!

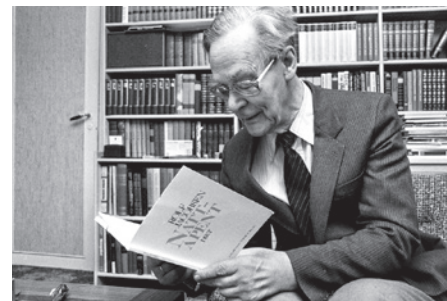

FOTO: ARNE STENSRUD

Vil du vite mer om Rolf Jacobsen og hans diktning?

Rolf Jacobsens Venner kan tilby kåserier, foredrag og forelesninger for store og små grupper i lag, foreninger, bedrifter og skoleverk.

Ta kontakt for nærmere avtale:
post@rolf-jacobsen.no eller
Gunnar Brox Haugen, telefon 958 87 695.

Om medlemskap

Medlemskap i Rolf Jacobsens Venner koster kr 250 per år. Som medlem får du tilsendt medlemsbladet *Signaler* 1–2 ganger i året, og du kan bl.a. kjøpe billetter til Nordisk samtidspoesifestival | Rolf Jacobsen-dagene til redusert pris. Se nettsidene våre for mer informasjon om foreningen og medlemsfordeler.

Send e-post til post@rolf-jacobsen.no eller betal til bankkto.nr. 1800 15 43497. Husk å oppgi navn og adresse.

Klipparkivet i Skappels gate 2

Klipparkivet som befinner seg i Rolf Jacobsen-samlingen, ble registrert og ordnet av Erik Østby i perioden oktober 2005–juli 2006. Østbys register kan nå lastes ned fra venneforeningens nettsider:

rolf-jacobsen.no/rolf-jacobsen/klipparkiv/ Registeret gir en god oversikt over blant annet intervjuer med Jacobsen og anmeldelser av bøkene hans.

Spørsmål vedrørende klipparkivet kan sendes: post@rolf-jacobsen.no

NOTISER

Rolf Jacobsen på Katta

Til årets skolestart har Hamar katedralskole laget en velkomstbrosjyre til alle nye elever. Den har fått tittelen «Ved begynnelsen til deg selv», et sitat fra diktet «Pusteøvelse» av Rolf Jacobsen. Hele diktet er gjengitt på side 3 i brosjyren. På denne måten ønsker skolen å skape refleksjon hos elevene og få dem til å se mulighetene de har ved en ny skolestart – *ved begynnelsen til seg selv*. Brosjyren presenterer også verdiene til Katta, RESPEKT og BEGEISTRING, og framhever hvor viktig det er at alle blir sett og føler seg hjemme på Katta. Skolen ønsker å skape en «Vi på Katta-holdning».

Brosjyren er blitt godt mottatt. I løpet av de første skoledagene fikk alle nye elever anledning til å lese og høre diktet «Pusteøvelse», og de fikk snakke om hvordan de forsto diktet og uttrykket «ved begynnelsen til deg selv». Slik har Rolf Jacobsen nå fått en fin og fortjent plass i skolens profil.

**ROLF
JACOBSENS
VENNER**

rolf-jacobsen.no